

EPISTOLA
B. PAULI APOSTOLI
AD THESSALONICENSIS I.

THESALONICA Metropolis est Macedonia, prius Halis dicta, deinde à Philippo Aminta filio Thessalonica appellata ob devictos Thessalos. Nunc Salonica dicitur. In hac multos Christo adiunxerat Paulus, cum Philippis Thessaloniam venisset (Act. 9. 7.) sed cum rursus eam repetere ex Athenis semel iterumque cogitasset, destinata non potuit exequi, à Satana, inquit, præpeditus. Ideoque Timotheum eò misit, qui Thessalonicenses in fide confirmaret. Igitur post reditum Timothei qui Corinthum Thessalonica ad eum rediit (Actorum 18. cum huius Epistola cap. 3.) Paulus de Thessalonicensium rebus edoctus, eos hac Epistola collaudat, quod Iudæis licet insano studio contra nitentibus, in accepta fide constanter permansissent, & Deo gratias agit. Interim sui commendationem admittens in memoriam redigit quo pacto ne eos gravaret; etiam à sumptu accipiendi pepercisset. Mox subiungit præcepta vite Christiana.

Pater ergo ex dictis, non Athenis, neque Româ, ut quibusdam placuit, sed Corintho missam esse Epistolam hanc, quam iure Chrysostomus & Theodoretus omnium Paulinarum primam censent. Quod nemo inficias ibit, qui peregrinationem Pauli attentè consideraverit, præcipueque que habentur (Actor. 17. & 18. cum huius Epistola cap. 3.). Missa est autem circa annum Æra nostræ 52. post Christi mortem 19.

CAPUT PRIMUM.

Paulus Thessalonicensium fidem, constantiam in persecutionibus, labores & charitatem gratulatur.

1. **P**AULUS, & SILVANUS, & TIMOTHEUS Ecclesiæ Thessalonicensium in Deo Patre, & Domino Iesu Christo.

2. Grátia vobis, &

† DOM. pax. † Grátias ágimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione, 6. POST EPIPH. & 27. POST PENTEC.

3. memores operis fidei vestræ, & laboris, & charitatis, & sustinentiæ spei Domini nostri Iesu Christi, ante Deum & Patrem nostrum:

4. scientes fratres, dilecti à Deo, electionem vestram:

5. quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed & in virtute, & in Spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos.

6. Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti:

7. ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia, & in Achæia.

8. A vobis enim diffamatus est sermo Domini, non solum in Macedonia, & in Achæia, sed & in omni loco fides vestra,

quæ est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui.

9. Ipsi enim de nobis annunciant qualem introitum habuerimus ad vos: & quomodo conversi estis ad Deum à simulacris, servire Deo vivo, & vero,

10. & expectare Filium eius de cælis (quem suscitavit ex mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura. ^A

CAPUT II.

In memoriam eorum revocat quam sinceram, & pura fuerit eius predicatio, quam procul ab omni adulatione, dolo, & avaritia; quod nemini oneri fuerit.

1. **N**AM ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit:

2. sed ante passi, & contumeliis affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad vos Evangelium Dei in multa sollicitudine. ^{Act. 16.}

3. Exhortatio enim nostra non de errare, neque de immunditia, neque in dolo,

4. sed sicut probati sumus à Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra.

5. Neque enim aliquandò fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione avaritiæ: Deus testis est:

6. nec

CAPUT III.

Ex Timothei reditu, quem miserat Thessaloniam, permagnam accepit consolacionem: eos adhortatur ad perseverantiam, & bene iis precatur.

1. **P**ROPTER quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis:

2. * & missimus Timotheum fratrem * ^{Act. 16.} nostrum, & ministrum Dei in Evangelio Christi ad confirmandos vos, & exhortandos pro fide vestra:

3. ut nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus.

4. Nam & cum apud vos essemus, prædicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, & scitis.

5. Propterea & ego amplius non sustinens, misi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte tentaverit vos is, qui tentat, & inanis fiat labor noster.

6. Nunc autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annunciante nobis fidem & charitatem vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos quoque vos:

7. ideo consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate, & tribulatione nostra per fidem vestram,

8. quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.

9. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum,

10. nocte ac die abundantius orantes, ut videamus faciem vestram, & compleamus ea, quæ desunt fidei vestræ?

11. Ipse autem Deus, & Pater noster, & Dominus noster Iesus Christus dirigat viam nostram ad vos.

12. Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem vestram in invicem, & in omnes, quemadmodum & nos in vobis:

13. ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

6. nec querentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis.

7. Cum possemus vobis oneri esse ut Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foreat filios suos.

8. Ita desiderantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis.

9. Memores enim estis fratres laboris nostri, & fatigationis: * nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravarem, prædicavimus in vobis Evangelium Dei. ^{Act. 20. 34. Cor. 4. 12. Theff. 3. 8.}

10. Vos testes estis, & Deus, quam sanctè, & iustè, & sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus:

11. sicut scitis, qualiter unumquemque vestrum (sicut pater filios suos)

12. deprecantes vos, & consolantes, testificati sumus, ut ambularetis dignè Deo, qui vocavit vos in suum regnum, & gloriam.

13. Ideò & nos gratias ágimus Deo sine intermissione: quoniam cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis.

14. vos enim imitatores facti estis fratres Ecclesiarum Dei, quæ sunt in Iudæa in Christo Iesu: quia eadem passi estis & vos à contribulibus vestris, sicut & ipsi à Iudæis:

15. qui & Dominum occiderunt Iesum, & Prophetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus adversantur,

16. prohibentes nos Gentibus loqui ut salvæ fiant, ut impleant peccata sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem.

17. Nos autem fratres desolati à vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde, abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio:

18. quoniam voluimus venire ad vos: ego quidem Paulus, & semel, & iterum, sed impedivit nos satanas.

19. Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut coróna gloriæ? Nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis in adventu eius?

20. vos enim estis gloria nostra & gaudium.

CAPUT IV.

Vitanda est omnis immunditia; coniugio sancte & honeste utendum; ut se coniuges invicem diligant; manibus operentur: ne mortuos luceant Gentilium more; sed ut Christiani resurrectionem sperantes.

† DOM. 2. QUADR. 1. DE cetero ergo, † fratres, rogamus vos & obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum acceptis à nobis quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, sic & ambulatis ut abundetis magis.

2. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis per Dominum Iesum.

* Rom. 12. 2. Ephes. 5. 17. 3. * Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut abstinere vos à fornicatione,

4. ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione, & honore:

5. non in passione desiderij, sicut & Gentes, quæ ignorant Deum:

6. & nequis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum: quoniam vindex est Dominus de his omnibus, sicut prædiximus vobis, & testificati sumus.

7. non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. [†]

8. Itaque qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum sanctum in nobis.

9. De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis: * ipsi enim vos à Deo didicistis ut diligatis invicem.

* Ioan. 13. 34. & 15. 12. & 17. 1. Ioan. 2. 10. & 4. 12. 10. Etenim illud facitis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis,

11. & operam detis ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: & ut honeste ambulatis ad eos, qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis.

† IN MIS- SIS DE- FUNCTO- RUM. 12. † Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini sicut & ceteri, qui spem non habent.

13. Si enim credimus quod Iesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos, qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo.

14. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, * quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non præveniemus eos, qui dormierunt.

15. Quoniam ipse Dominus in iussu, & in voce Archangeli, & in tuba Dei descendet de caelo: & mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi.

16. Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus.

17. Itaque consolamini invicem in verbis istis. [†]

CAPUT V.

Dies Domini, seu extremi iudicii incertus. Qui sint diei & tenebrarum filii: tum ad morum præcepta descendit.

1. DE temporibus autem, & momentis fratres non indigetis ut scribamus vobis.

2. * Ipsi enim diligenter scitis quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.

3. cum enim dixerint pax, & securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, & non effugient.

4. Vos autem fratres non estis in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur comprehendat:

5. omnes enim vos filii lucis estis, & filii diei: non fumus noctis, neque tenebrarum.

6. Igitur non dormiamus sicut & ceteri, sed vigilemus, & sobrii simus.

7. Qui enim dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt.

8. Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus, * induiti lorica fidei, & charitatis, & galeam spem salutis:

9. quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum,

10. qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus.

11. Propter quod consolamini invicem: & ædificate alterutrum, sicut & facitis.

12. Rogamus autem vos fratres ut noveritis eos, qui laborant inter vos, & præfunt vobis in Domino, & monent vos,

13. ut habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum: pacem habete cum eis.

14. † Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes.

15. Vi-

* Prov. 17. 15. * Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est scetamini in invicem, & in omnes.

Rom. 12. 17. 16. Semper gaudete.

1. Petr. 3. 9. 17. * Sine intermissione orate.

* Eccli. 18. 22. Luc. 18. 1. 18. In omnibus gratias agite: hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.

Coloss. 4. 2. 19. Spiritum nolite extinguere. 20. Prophetias nolite spernere.

21. Omnia autem probate: quod bonum est tenete.

22. Ab omni specie mala abstinete vos:

23. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi servetur. [†]

24. * Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet. [†]

25. Fratres orate pro nobis.

26. Salutate fratres omnes in osculo sancto.

27. Adiuro vos per Dominum ut legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus.

28. Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

EPÍSTOLA B. PAULI APOSTOLI AD THESSALONICÉNSES II.

CUM in priori ad Thessalonicenses Epistolâ, de die iudicij quasi iam instante paulo obscurius fuisset locutus Apostolus (cap. 1. 5.) & falsi fraudulentique Doctores terrent animos, quasi ex mente eius iam instaret, datâ paulo post hac alterâ ad eosdem, clarius se aperit, impostoresque illos redarguit, docens non prius Christum venturum, quam apparuerit Antichristus, Christi adventu destruendus. Deinde, cum intellexisset nondum emendatos esse eos, quos in superiori Epistola notaverat ut otiosos & inquietos, nunc eosdem acrius castigat, excommunicandos denunciando ni respiciant. Scripta est itaque hæc Epistola ex eodem loco, & eodem anno (era nostra 52.) quo prior: utique cum Sylvanum & Timotheum in ministerio Evangelij coniunctos sibi haberet Apostolus (cap. 1. 1.) & postquam ipse apud Thessalonicenses Christi fidem amplexos iam præfens adfuisset (cap. 2. 5.) ut non minus aberrent à vero qui eam sub Caligula exaratum existimant, quam qui per Onesimum delatam, quem multis post annis in Christo genuit Romæ, cum esset in vinculis.

CAPUT PRIMUM.

Gratias Deo agit ob fidem & mutuam Thessalonicensium charitatem, nec non ob patientiam in persecutionibus. Quod præmium bonos maneat; quæ supplicia malos.

1. **P**AULUS, & SILVANUS, & TIMÓTHEUS: Ecclesiæ Thessalonicensium in Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo.

2. Gratia vobis, & pax à Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo.

3. Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrevit fides vestra, & abundat charitas uniuersiusque vestrum in invicem:

4. ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro patientia vestra, &

fide, & in omnibus persecutionibus vestris, & tribulationibus, quas sustinetis

5. in exemplum iusti iudicij Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo & patimini.

6. si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem iis, qui vos tribulant:

7. & vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis virtutis eius,

8. in flamma ignis dantis vindictam iis, qui non noverunt Deum, & qui non obediunt Evangelio Domini nostri Iesu Christi.

9. qui poenas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & à gloria virtutis eius:

10. cum venerit glorificari in sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus, qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo.

11. In